

25 - 26 septembre 2021

Le Belvédère du Rayon Vert

Création Radiophonique

SU-X

À Lisa Fittko

ON The Border
Cerbère Colera

PROGRAMA

Divendres

14.00 Instal·lació

Dissabte 25 de setembre

15:00 Creació radiofònica

17:00 Paisatge sonor

Hildegard Westerkamp Pauline Oliveros / kOzn

18:30 io casino Sample Bass Voice

19:00 Dégustació de Vi Ecologico & cactus

20:00 Johannes del Silentio Ambient Drone Noise

Maria Khan Visual

20:30 Bérangère Maximin - Electroacústica en directe

Diumenge 26 de setembre

11:00 WalkArt Clara Gari The Listening Game

14:00 Paella a la frontera

Tot el dia

Omkara

Massatge amb bols tibetans i veu de Laetitia

Louise Faure

Farmacopea. Medicina xinesa. Tai xi

Del 25 al 26 de setembre
A Lisa Fittko

Residència HorsFrontière

La frontera, com a lloc actiu de pas i d'intercanvi cultural, és una noció inspiradora per als músics. Convoca història, memòria i pot despertar sentiments com la sorpresa i la curiositat. Aquest és el punt de partida de la nostra reflexió i la nostra recerca musical en la decoració Art Deco del Belvédère du Rayon Vert de Cerbère.

La improvisació en electroacústica propicia l'exploració de nous territoris sonors. A través de la improvisació, enfrontem, en temps real, els nostres respectius universos per crear un nou espai sonor, governat per les relacions de tensió i fusió de materials musicals. Influenciats pel pensament de John Cage, prestem especial atenció i escoltem cada so: considerar un soroll com un so musical i un so musical com un soroll és oferir a l'oïda humana un fragment del continu continu. nosaltres.

2a edició io casino

Quan es troba en una situació irregular, la seva vida no existeix per al sistema, i tot el que s'ha fet, fins i tot si es tracta d'actes fets en benefici dels altres, no es queda en el temps, no ', per tant, no existeix, el període durant el qual una persona és immigrant il·legal, la seva vida i la seva persona no existeixen.

Els primers quatre anys de la meva feina al LEM,
Vaig treballar com a immigrant il·legal, sense papers.
És una cosa que m'agradaria expressar d'alguna manera,
perquè tothom en parla, però no sap què significa a la pràctica si ho heu experimentat.

Partint d'un llarg text que vaig escriure aquests dies en relació amb aquest període de la meva vida,
El traduiré al francès i només escolliré algunes frases,
els més significatius que representen la infelicitat d'aquesta situació.

El fons d'aquests enregistraments vocals serà el mar i el tren.

Dia 1 (v.3)
Gravacions de veu i de camp.
Dia 2 (art. 4)
Edició i mescla d'aquests enregistraments

IO CASINO **Andorra**

Arte i Sonido

Io Casino, 1973. Artista visual i sonor. Tot va començar amb tinta de ploma i metall el 1982, la línia és el seu eix principal de recerca creativa. Exposa la seva obra des del 1987 i ha presentat la seva creació al: Centre d'Art del Museu Nacional Reina Sofia (2020-2021); Les Escorxadors, Tolosa (2008); Sala Vinçon (2008); Digital Poetry Fest, Kala Academi, Panjim, ÍNDIA (2007); Experimental Intermediary, Nova York (2005); Festival d'art d'àudio, Cracòvia (2002); Hamburgueuer Banhof, Berlín (2002); Museu de les Ciències de Terrassa (2000); Festival To Sting, Milà (2000); ICI, Buenos Aires, Argentina (2000); Biennal de Roma (1999); Teatre Mu, Budapest (1998); Sala Metronome (1998); entre altres. Actualment se centra en l'abstracció meditativa i crea nous projectes artístics. Ha investigat poesia visual, art sonor, ràdio, escultura, fotografia i realitat virtual. Va estudiar pintura, dibuix i il·lustració a l'escola d'art d'Andorra i Llotja Avinyó 1991 - 1995, calcografia clàssica i moderna amb Manel Viusà 1995. Composició M.C.O. amb Victor Nubla 1996-1999, producció de TV i vídeo al Barcelona Image Center 1989-1990; entre alguns dels seus estudis, encara en constant formació ortodoxa i autodidacta. Ha impartit classes magistrals a la Universitat de Barcelona, la Universitat Pompeu Fabra, l'Escola Superior de Disseny de Barcelona, etc. Entre 1991 i 2019, va exercir una àmplia activitat de productora cultural amb ganes de servei públic, va produir i difondre la creació d'uns tres mil artistes, els va animar i formar; crear xarxes i models de treball amb l'ajut de centenars de patrocinadors públics i privats.

iocasino.net

JOHANNES DEL SILENTIO

Barcelone

Pseudònim sota el qual treballa Shak Benavides, també conegut com Lucius Works Here. El seu treball encara desprèn un halo d'electrònica íntima i, en el seu darrer àlbum, arranjaments mínims, silencis i sorolls subtils, podem deduir que va ser atret per construir sota la premissa del dron ambiental, on desenvolupa la seva tendència més de prop.
<https://teslafm.net>

Intención de la pieza sonora

Una peça improvisada com banda sonora alternativa per al mediometraje de Jean Genet "Un chant d'amore" (1950), mitjançant tècniques pròpies del ambient drone i el disseny de so, i la hibridació d'errors i seqüències imperfectes del soroll i l'industrial .

Visuales : Maria Khan

MARIA KHAN (Mallorca)

Maria Khan (pseudònim de Maria Vladimirova) és una realitzadora audiovisual i muntadora nascuda a Bulgària que actualment viu allà treballant a Mallorca. En el seu recorregut professional destacant els documentals de temes socials i LGTBIQ +, entre ells “Di Journey”, “Crits de Libertad” i “Diversitats i tirres”, presentats a diverses mostres de cinema documental a Europa. El vídeo musical, l'experimental i el visual en viu, els seus llenguatges afegits a l'expressió artística de la realitzadora. Ha fet col·laboracions en diferents entitats i espais com “El Festival Internacional de Teresetes”, “Fundació Pilar i Joan Miró”, “Las Visibilidades Lésbicas de Mallorca”, “Nit de l'art - Son Servera”, “Casal Sollerí” i el “Orgullo LGTBIQ +” de Palma.

Intenció de la peça visual

L'acompanyament visual de la peça desenvoluparia la idea de la frontera com a espejo, pared i rebote. Figuras geométricas como el rectángulo, el triángulo y el cuadrado interferirían en las imágenes de carretera y horizonte, creando una especie de imposibilidad e incomodidad. El tren com a element frenètic de l'obediència oberta té un moviment infinit circular.

BÉRANGÈRE MAXIMIN (Perpinyà)
Electroacústica en directe

Instal·lada al seu estudi privat des del 2008, Bérangère Maximin ha desenvolupat el seu propi enfocament de l'art sonor i la música electrònica mitjançant la composició de peces denses i immersives d'impacte immediat. En sis àlbums que van despertar l'interès internacional, va revelar el gust per barrejar sons dispers amb un sentit del detall, jocs lírics efusius amb material digital i una escriptura molt matisada. La música de Bérangère Maximin involucra l'oient en la consideració de l'espai i les textures. L'ambivalència sonora i la seva independència de la seva font original són el centre de la seva obra.

El compositor ha estat llançat a Composer Series per Tzadik (EUA), Sub Rosa's Framework (BE) i Made To Measure per Crammed Discs (BE). El 2017, va respondre a la invitació del productor Craig Leon per participar en la reactivació del seu segell Atlas Realisations (Regne Unit) amb una cinquena sèrie electroacústica anomenada Frozen Refrains, que es va llançar en vinil el juny del mateix any. El seu darrer àlbum, Land of Waves, es va publicar en doble vinil al segell berlínesa Karlrecords el juny del 2020. L'àlbum va ser nominat al Gran Premi de França Lycéen des Compositeurs del 2021 amb la peça Off The Page.

El primer semestre del 2021 es dedicarà a dues creacions a Tolosa de Llenguadoc (sud-oest de França) per a un projecte en col·laboració amb éOle, la Maison Salvan i el teatre Le Vent des Signes (gener i abril) i una creació electroacústica per encàrrec del Ina-GRM per a la seva sèrie de concerts Multiphonies a Radio France que compondrà als seus estudis (abril-maig) i que s'estrenarà a Radio France el 15 de maig de 2021.

Bérangère Maximin ha actuat en escenaris com la sèrie Harmonic a la Hayward Gallery de Londres, la Ruleta de Nova York, el FIMAV a Quebec Victoriaville, el festival Présences Electronique de París, el Crypte i el Palais de Tokyo a la catedral de Notre-Dame -de-Paris, MOCA a Bordeus i Estrasburg a França, Teatro Della a Florence Pergola, festival Angelica a Bolonya a Itàlia, Dampfzentrale a Berna, església baptista de Berlín Ausland i Charlottenburg, festival Swedish Push, London Cafe Oto així com diverses sales de concerts, festivals i clubs de tota Europa i Amèrica del Nord.

CLARA GARI AGUILERA. Finisterre

Sóc gestor cultural, artista i caminant. Amb el pas del temps, vaig canviar el meu viatge de trekking i trekking a incursions. He estat el director del Centre de Creació Contemporània Nau Còclea des de la seva fundació a Camallera i des del 2015 del programa d'art a peu "Grand Tour", a la companyia s'ha realitzat una caminada de 300 km i 3 setmanes cada any durant 7 anys. d'artistes de totes les disciplines: un profund treball experimental de creativitat i comunitat efímera i nòmada en un entorn geogràfic de Catalunya.

Professor associat del Màster en Gestió Cultural de la UOC, he codirigit durant 15 anys el projecte educatiu Shantidhara Pillalu a Chimallapali, Andhra Pradesh, a l'Índia. Aquest any, formo part del càrter de recerca de la creació psicoanalítica lacaniana Tránsitos i jo va rebre una beca Kreas de la ciutat de Girona per a l'estudi de la dinàmica de grups en el context del Gran Tour. Aquestes són dues de les meves tasques recents que més m'han agradat.

www.naucoclea.com www.elgrandtour.net

Massatge sonor bols tibetans i veu OMKARA I LAETICIA

Dona medicina practica una cura integral i ha treballat durant 30 anys amb els bols cantadors de l'Himàlaia.

M'agrada transmetre i iniciar l'ús d'aquestes eines de despertador i transformadores, perquè permeten restaurar l'harmonia en si mateix i tornar a connectar amb el que realment som.

"Som éssers vibratoris, amor i arc de Sant Martí. "

Després de molts viatges a Amèrica Llatina i l'Índia, trobades d'iniciació amb xamans nadius americans, la seva investigació la condueix als monjos tibetans. S'obre una nova perspectiva per a Omkara entre el Tibet i el xamanisme: la tradició de BÖN PO

*

Louise Faure Medicina xinesa - Tai txi - Acupuntura

kOzN

Cervera

Kao està experimentant amb noves formes de composició que sorgiran de tècniques de reproducció sonora per dissoldre els límits entre intèrpret i compositor-x per una banda i entre compositor-x i oient-x per l'altra. kOzN, experimenta des del 1984 amb les noves formes de composició que han aparegut amb les eines de reproducció mecànica per dissoldre els límits entre interpretació i composició i entre compositor-x i oient-x.

La formació inicial en biologia, la proximitat del mar Mediterrani entre Marsella i Barcelona, li cridarà l'atenció sobre la contaminació acústica dels entorns aquàtics i centrarà la seva investigació en la composició del paisatge sonor i l'ecologia acústica que situa l'escolta al centre dels mitjans artístics, científics i mediàtics. , camps educatius. La pràctica de la biodinàmica en una vinya petita a l'Albères segueix les mateixes línies; intento correlacionar l'acció del medi ambient des de la seva escolta i el diàleg entre cada organisme viu. Aplicacions de la música de partícules posades en equació per Joel Sternheimer, investigador independent en física quàntica i biologia molecular. Aquestes melodies anomenades "Proteodies", l'aplicació de les quals representen una alternativa a l'ús de la química i les manipulacions genètiques, ens porten a preguntar-nos sobre el lloc que li queda al tema en la ciència i a dialogar amb els éssers vius.

"Heu de ser capaços de reconèixer el subjecte en bacteris si voleu dialogar amb ells, domesticar-los i deixar de tenir aquest comportament de pànic que despertarà una actitud agressiva".

Joel sternheimer

Paisatge sonor

Interpretació del paisatge sonor a través de l'obra de Hildegard Westerkamp i Pauline Oliveros.*kaozen.audio*

Hildegard Westerkamp
Vancouver

Els meus tallers són essencialment una investigació de la nostra relació amb el lloc mitjançant l'escolta i una investigació de l'escolta mateixa. L'atenció conscient al paisatge sonor és com aprendre un nou llenguatge i l'escolta conscient i la creació sonora és una manera de situar-nos dins del funcionament de les nostres cultures, societats i paisatges com a participants implicats i vius.

Tenia 9 o 10 anys quan vaig experimentar per primera vegada escoltant un micròfon. El meu germà gran havia comprat una sola bobina per gravar-la. Quan jugàvem a cartes o a jocs de taula, m'agradava enregistrar en secret les veus dels meus pares i germans. Escoltar la gravació de nou amb tota la família va ser el millor, ple de rialles i sorpresa, fins i tot consternat de sentir els sons bastant estranys i diferents de les nostres pròpies veus. També em va encantar jugar amb el dial de ràdio, canviar ràpidament entre estacions, escoltar dues fonts de so totalment diferents per alinear-se, sovint creant un efecte collage absurd i divertit. El més fascinant va ser el soroll blanc canviant entre les estacions, amb veus dèbils o música filtrant-se a través de l'èter acústic, semblant a una mena de "boira" radiofònica, com si provingués de l'aire. No va ser fins anys més tard, després d'emigrar al Canadà, que vaig tornar a la gravació de cintes, als micròfons i a la ràdio, i vaig recordar aquelles primeres experiències de joc, que van ser les meves primeres trobades pràctiques amb mitjans d'àudio.

Dues organitzacions, fundades a principis i mitjans dels anys setanta a Vancouver, han tingut una profunda influència en tota la meua carrera professional, canviant la forma d'escoltar i la comprensió del so. Concretament, van inspirar l'interès per la gravació de camp i van donar forma al meu enfocament de la gravació de paisatges sonors. El primer va ser el World Soundscape Project (WSP), un grup de recerca de la Universitat Simon Fraser dirigit pel compositor canadenc R. Murray Schafer, que em va obrir les orelles als sons de l'entorn. El segon, la recentment llicenciada estació de ràdio comunitària Vancouver Co-operative Radio, va proporcionar l'oportunitat d'organitzar i emetre aquests sons i, per tant, "respondre" a la comunitat amb els sons propis. Tots dos em van fer pensar en el disseny de so, la composició, la ràdio, l'ecologia acústica i la forma en què escoltem i escoltem. Tot i que tot això va passar fa més de quaranta anys, les idees semblen tan rellevants avui en dia i la seva aplicació encara és més urgent al nostre món amenaçat per les crisis ecològiques i el canvi climàtic.

La meua primera exposició a l'enregistrament de camp es va produir quan era investigador de WSP. Schafer escrivia el seu llibre primordial *The Tuning of the World* (més tard rebatejat com a *Soundscape*), alhora que el grup també produïa un projecte a gran escala, *The Vancouver Soundscape*, publicat el 1973 com a dos LPs i un llibre. . Un dels meus molts i variats treballs era escoltar, enumerar i prendre notes sobre els enregistraments mediambientals realitzats pels meus col·legues a Vancouver i als voltants, i posteriorment a tot Canadà i a diverses parts d'Europa. En altres paraules, la meua primera introducció a l'enregistrament de camp va ser a través de l'escolta. Uns anys més tard vaig fer els meus propis enregistraments de camp.

No només vaig escoltar centenars d'hores d'aquest tipus de gravacions en aquell moment i vaig conèixer literalment cada minut de la col·lecció de sons ambientals de WSP, sinó que també vam escoltar alguns enregistraments com a banda. Els nostres debats de seguiment han informat encara més de la meua experiència auditiva. Va ser un procés d'aprenentatge constant, cadascun registrant una nova obertura de l'oïda. Vancouver es va revelar a través dels seus paisatges sonors i em va connectar –un immigrant relativament nou– a aquesta ciutat d'una manera

completament nova. Aleshores em vaig adonar que sempre havia estat escoltant, però que no n'havia estat conscient. Em vaig sentir com a casa en aquesta atenta atmosfera de grup de recerca, on tothom sempre notava sons, assenyalava fenòmens acústics, comentava els enregistraments de camp i la seva qualitat i estudiava el so en totes les seves iteracions multidisciplinàries. En aquest context de treball amb col·legues inspiradors, que també es relacionaven amb el món a través de la percepció sonora i auditiva, era inevitable que la meua pròpia consciència d'escolta tingués vida i s'aprofundís.

Al llarg d'aquesta escolta tan intensa, vaig conèixer les decisions que van fer els enregistradors de so: com i on col·locar els micròfons i, de fet, les zones de la ciutat i els seus voltants que els atreïen, preocupaven o molestaven. Les gravacions es van fer amb una gravadora estèreo de rodets Nagra d'última generació. Això significava que mai podrien durar més de 15 minuts, moment en què la bobina s'esgotaria i s'hauria de substituir per una de nova. Per descomptat, això requeria una decisió estratègica sobre quan enregistrar o no. Va suposar una certa presa de riscos i una sensació real d'incertesa, ja que mai no es podia estar segur del que es podia captar o perdre en un període de temps tan curt, una experiència força desconeguda per la gravadora. hores de gravació de so ininterrompuda.

La nostra escolta en grup també va incloure els aspectes més tècnics de la qualitat del so. L'equip de gravació de primera línia de WSP i l'estudi d'investigació analògica d'última generació ens van proporcionar un entorn electroacústic clarament sonor. Vam poder crear materials que presentessin el paisatge sonor, qualsevol paisatge sonor, en tot el seu espectre de freqüències, amb una claredat àmplia i sense sorolls estranys (com el xiulet d'una cinta). Com que ens apassionava profundament l'educació de la gent sobre l'entorn sonor en totes les seves manifestacions, ja fos quietud immaculada, un ambient comunitari o una sonoritat extrema, es va considerar que la qualitat del so excel·lent era essencial per captar l'atenció de les persones i enriquir la seva audició. experiència.

La meua segona i més gran exposició a l'enregistrament de camp va ser durant el meu treball amb Vancouver Co-operative Radio. La ràdio de la meua família havia estat un lloc d'escolta màgic durant la meua infantesa. En particular, em va atraure Hörspiel (drama radiofònic), que aleshores era un format de ràdio molt desenvolupat a Alemanya. Podria transportar-me a mons completament nous i a atmosferes diferents pel pur mèrit del so. Em va recordar això quan em vaig unir a Vancouver Co-operative Radio, que el 1975 va obtenir una llicència com a emissora de ràdio comunitària no comercial, de propietat cooperativa i finançada per escoltar. El seu mandat, molt diferent al de la majoria d'altres emissores de ràdio de l'època, va implicar la comunitat en la creació de la ràdio. La idea era que el seu so encarnés la veu de la comunitat i fes sentir el que rutinàriament es passava per alt o es silenciava als mitjans comercials i a la cadena CBC. Qualsevol persona podria convertir-se en un fabricant de ràdio, que al seu torn es convertiria en un oient cada vegada més actiu. La ressonància creada així entre la comunitat i la seva emissora de ràdio tenia el potencial d'escoltar participativament, és a dir, participar no només com a oients més actius dels programes, sinó també de la vida de la comunitat. Era un territori perfecte tant per a l'activisme polític d'esquerres de la nostra generació com per experimentar amb la ràdio com a mitjà artístic.

Pauline Oliveros

(Kingston)

Compositor nord-americà nascut el 30 de maig de 1932 a Houston, Texas i mort el 24 de novembre de 2016 a Kingston, Nova York.

Pauline Oliveros va néixer a Houston el 30 de maig de 1932, de mare pianista i pare de ballarí. Molt aviat, l'orella es va tornar sensible als sons de l'entorn: el cruixit de la ràdio d'ona curta del seu pare; el cant dels ocells o de les granotes; les veus dels seus pares, barrejades amb el so del motor durant els viatges en cotxe ... Als nou anys, es va enamorar de l'acordió que la seva mare va portar a casa, instrument que va estudiar amb Willard A. Palmer al Moores School of Music de la Universitat de Houston, mentre aprenia a tocar trompa i tuba a l'escola.

És una figura del desenvolupament de la música minimalista als anys setanta i de la música electrònica.

Pauline Oliveros va ser un dels membres fundadors del San Francisco Tape Music Center als anys seixanta i més tard va ser la seva directora. També ha impartit classes al Mills College, la Universitat de Califòrnia a San Diego i el Rensselaer Polytechnic Institute, on imparteix cursos teòrics de música electroacústica.

Ella es troba en l'origen del concepte de l'escolta profunda que té com a objectiu diferenciar l'audició de l'escolta, dues maneres de processar la mateixa informació sonora. Aquesta pràctica permet una major consciència de la música i els sons i ha obert moltes vies de recerca per a la música contemporània. El 2012 va rebre el premi John-Cage de la Fundació per a les arts contemporànies.

Va participar en la creació del videojoc de plataforma BirthE, en què la música té un paper clau.

El descobriment de la seva homosexualitat el va impulsar a deixar Texas, un estat molt conservador. Decidida a ser compositora, es va traslladar a San Francisco el 1952, on va ensenyar acordió i trompa per viure i va estudiar composició al San Francisco State College amb Robert Erickson. Va ser allà on va conèixer Terry Riley i Loren Rush, amb els quals formaria un trio d'improvisació de curta durada el 1957, el mateix any en què es va graduar en composició. Més tard, el 1964, va participar en la creació d'In C de Terry Riley, una obra fonamental de l'estètica minimalista.

El 1958, va tenir una experiència d'epifania quan es va adonar que el seu magnetòfon gravava sons que no podia sentir ella mateixa. Aleshores, decideix ampliar al màxim la seva consciència dels sons que l'envolten.

L'any següent es va unir amb els compositors Ramon Sender i Morton Subotnick per crear, amb l'ajut d'Erickson, un estudi electroacústic a la Universitat de San Francisco. Les seves creacions, que barregen improvisació i enregistraments de cinta, es van presentar en un concert anomenat Sonics el 1960. La primera peça electrònica d'Oliveros, Time Perspectives (1961), va resultar d'aquestes experiències. Sender i Subotnick van deixar el conservatori el 1961 per crear el San Francisco Tape Music Center. Oliveros va escriure llavors una peça vocal, Sound Patterns, inspirada en gran mesura en l'experiència electrònica, que va guanyar el premi de la Fundació Gaudeamus.

El 1966 va compondre una sèrie de peces electroacústiques a la Universitat de Toronto. El mateix any, el San Francisco Tape Music Center rep fons de la Fundació Rockefeller i, després, el 1967, accepta una beca de 15.000 dòlars per unir-se al Mills Center for Contemporary Music. Oliveros es converteix en la directora: compondrà la sèrie de Bogs. El 1968, va acceptar un lloc docent a la Universitat de

San Diego, on va conèixer el físic i mestre de karate Lester Ingber amb qui va col·laborar en la investigació de l'atenció a escoltar música. Aquesta investigació portarà el 1971 a la composició de les Sonic Meditations.

Va deixar San Diego el 1981, va deixar temporalment d'ensenyar a viure del seu art i es va establir a Kingston, al nord de Nova York. El 1985 va crear la Fundació Pauline Oliveros (que el 2005 es convertiria en l'Institut d'escolta profunda), una de les missions de la qual és promoure l'obra de dones compositores (Anna Rubin, Shelley Hirsch, Lois V. Vierck, etc.) i El 1988 va desenvolupar la noció d'escolta profunda per qualificar el seu treball combinant la música i la pràctica de la meditació.

Per invitació de Joe Catlano, Oliveros va participar el 1991 en un experiment "tele-musical" que consistia en tocar junts diversos músics ubicats a sis ciutats diferents: Kingston (Nova York), Nova York (Nova York), Houston (TX), San Diego (CA), Los Angeles (CA) i Oakland (CA). Des del 1996, va ocupar la càtedra de Darius Milhaud Composer in Residence al Mills College, i després va ensenyar, des del 2001 fins a la seva mort, al Rensselaer Polytechnic Institute, Troy, Nova York. Durant els anys 90 i 2000, la seva música, que va romandre confidencial durant molt de temps, va ser objecte de múltiples edicions i reedicions gràcies a l'activisme de certs segells experimentals: Lovely Music, Important Records, Table of the Elements, Sub Rosa, Pogus , Barraca ...

Oliveros va guanyar el 1999 una Societat per a la música electroacústica als Estats Units per la seva trajectòria professional i un premi William Schuman el 2009 per la Universitat de Columbia per la seva trajectòria. El 27 de març del 2010 es va celebrar una retrospectiva de la seva obra (1960-2010) al Miller Theatre de la Universitat de Columbia.

Pauline Oliveros va morir dormida el 24 de novembre del 2016. Tenia 84 anys.

© Ircam-Centre Pompidou, 2018

Obres primàries

- *Sonic Meditations* : « Teach Yourself to Fly », etc.
- *Sound Patterns* pour chœur mixte (1961), Prix international Gaudeamus des compositeurs 1962³, disponible sur *Extended Voices* (Odyssey 32 16) 0156 and *20th Century Choral Music* (Ars Nova AN-1005)
- *Electronic Music* (1965-1966)⁴ : « I of IV », « Big Mother Is Watching You », « Bye Bye Butterfly »
- Musique pour *The Sluts and Goddesses Video Workshop—Or How To Be A Sex Goddess in 101 Easy Steps* d'Annie Sprinkle (1992)
- *Theater of Substitution* series (1975–?). Oliveros est photographiée incarnant différents personnages, dont une « señora » espagnole, une femme au foyer vêtue de polyester et un professeur en robes académiques. Jackson Mac Low a joué Oliveros au concert de l'Orchestre philharmonique de New York du 10 novembre 1975, *A Celebration of Women composers*, tandis qu'Oliveros jouait Mac Low (cf Mac Low's "being Pauline: narrative of a substitution", *Big Deal*, automne 1976). (ibid, p. 141)
- *Crone Music* (1989)
- *The Space Between with Matthew Sperry*, (2003)⁵
- *Four Meditations / Sound Geometrics*⁶ avec Musiques Nouvelles

Libres

- (en) *Initiation Dream*, Los Angeles, Astro Artz, 1982, 39 p. (ISBN 978-0-937122-07-5)
- (en) *Software for People : Collected Writings 1963–80*, Baltimore, Printed Editions, 1984, 276 p. (ISBN 978-0-914162-59-9)
- (en) *Roots of the Moment*, New York, Droque Press, 1998, 141 p. (ISBN 978-0-9628456-4-2)
- (en) *Deep Listening : A Composer's Sound Practice*, New York, iUniverse, Inc., 2005, 101 p. (ISBN 978-0-595-34365-2, lire en ligne [archive])
- (en) *Sounding the Margins: Collected Writings 1992–2009*, Kingston, New York, Lawton Hall, 2010 (ISBN 978-1-889471-16-7)
- (en) *Anthology of Text Scores by Pauline Oliveros 1971–2013*, Kingston, New York, Sam Golter and Lawton Hall, 2013 (ISBN 9781889471228)

Notes i referències

1 « Pauline Oliveros, Composer Who Championed 'Deep Listening,' Dies at 84 », *The New York Times*, 27 novembre 2016 (lire en ligne [archive])

Sounding Out: Pauline Oliveros and Lesbian Musicality [archive]

Von Gunden 1983, p. 26–27

« Electronic Music (1965 - 1966) » [archive], Pauline Oliveros (consulté le 4 avril 2021)

« Pauline Oliveros :: Foundation for Contemporary Arts » [archive], sur www.foundationforcontemporaryarts.org (consulté le 20 juin 2017)

« Four Meditations / Sound Geometrics » [archive], Pauline Oliveros (consulté le 4 avril 2021)

LISA FITTKO

Le chemin Walter Benjamin

Précédé de
Le présent du passé
par
EDWY PLENEL

LA LIBRAIRIE
DU XXIe SIÈCLE
SEUIL

Aux Éditions du Seuil,

Fa vuitanta anys, el 26 de setembre de 1940, Walter Benjamin va morir a Portbou després d'haver fugit del nazisme i dels seus col·laboradors francesos a peu des de Banyuls. Per tornar a visitar aquesta història de la qual el passat és present, res millor que els records de la resistent antinazi alemanya Lisa Fittko que va organitzar una ruta d'escapament de França a Espanya que va ser el primer a prendre.

Vaig conèixer Lisa Fittko mentre caminava.

Visitant regularment amics a Céret, aquesta ciutat dels Pirineus Orientals que va atraure tants artistes del segle XX en els seus primers temps (Pablo Picasso, Georges Braque, Juan Gris, Chaïm Soutine, André Masson, Marc Chagall ...), m'agrada girar directament cap al sud per arribar, a bon ritme, a la frontera espanyola. Una manera d'afegir a la bella escapada d'una caminada aquesta llibertat simbòlica d'una frontera si no s'abolí, si més no travessada, i després muntada per la línia de carena que la delimita.

Si no us ha guanyat la indiferència envers el món i els altres, viure aquest privilegi inevitablement convoca altres experiències, encara que només sigui en el pensament. Qualsevol passeig és un gamberge: un exercici físic en què el cervell treballa tant com els músculs, però sense restriccions ni programes, passant de la reflexió a la intuïció, associant idees inesperades, convocant veneracions ocultes. En aquest registre, examinar els Pirineus catalans, totes les velles rutes de contraban de les quals eren camins de llibertat al segle passat, condueix inevitablement a la memòria dels exiliats d'ahir i a la notícia dels refugiats actuals.

El mar Mediterrani, on la cadena pirinenca s'enfonsa suaument, s'ha convertit, durant l'última dècada, en un cementiri per a desenes de milers d'homes i dones, adults i nens, que exercien (que només estan) un dret fonamental, el de traslladar-se a inventar una vida, salvar-la o desenvolupar-la, sobreviure o viure millor, trobar esperança, buscar refugi, en definitiva, escapar de l'oportunitat, de vegades fatal, de néixer. Si hi ha una terra que us faci sentir la ignomínia d'aquest abandonament, la nostra, com una cremada sempre viva, és precisament la Catalunya Nord on, el 1939, van arribar les derrotades processons de la Retirada Republicana, aquest èxode. els refugiats després del general Franco, aliat de Hitler, van guanyar la guerra civil. No és casualitat que, localment, els activistes que mantenen la memòria d'aquest passat, en particular el dels camps on França els va tancar i on es van afegir aviat refugiats alemanys, siguin molt sovint els mateixos que es mobilitzen en el present per a l'acollida de migrants, en nom del deure d'hospitalitat.

Així és com, d'una evocació a una altra, d'una caminada a un exili, les discussions ceretanes van convidar la tràgica odissea de Walter Benjamin, que va morir el 26 de setembre de 1940 a Portbou, al costat espanyol de la frontera. l'havia creuat a peu, guiat des de Banyuls-sur-mer per Lisa Fittko. Sense ser-hi especialista, fa temps que pertanyo a aquesta discreta amistat que uneix un vincle al voltant d'aquest

intel·lectual jueu alemany, alhora profeta messiànic, marxista heterodox i comunista radical. Com a freqüentador aficionat de la seva obra inclassificable, abismal i polifònica, tan inspiradora com desconcertant, indissolublement entrellaçada amb la política i la poesia, sovint ho he sol·licitat en els meus llibres divagacions per a les quals l'actualitat és el pretext.

Així que vaig conèixer a Céret l'existència d'un "Chemin Walter Benjamin" reconstruït el 2007 en la ruta del filòsof-poeta per fugir del nazisme i dels seus còmplices francesos: uns quinze quilòmetres fins al cementiri marí de Portbou, a través del coll de Rumpissa, a una altitud de cinc-cents trenta-vuit metres. Des d'aquest descobriment, he fet la ruta en solitari diverses vegades, de vegades afegint la variació d'una tornada el mateix dia mitjançant un bucle que puja des del mar per la línia de la carena. En definitiva, una mena de pelegrinatge agnòstic on la natura, l'esforç i la meditació s'uneixen. Però el que no sabia abans de descobrir-lo mentre caminava és que el renaixement d'aquest sender, proposat per la Guia Excursionista disponible a l'Oficina de Turisme de Banyuls i explicat en un lloc web molt ben documentat, hauria de ser tot al llibre que teniu a les mans. .

Lisa Fittko, una jove activista antinazi, a Alemanya vers el 1928.

De fet, van ser els records de Lisa Fittko el que el va tornar a la vida. Publicat el 1985 a una Alemanya que encara no s'havia reunit, *Le chemin des Pyrénées* va guanyar l'any següent el Gran Premi de llibres polítics de la RFA. Publicat el 1987 a França per Maren Sell, en una traducció de Léa Marcou aquí reproduïda, aquest testimoni va tenir un impacte increïble en la relació dels alemanys amb la seva pròpia història. Perquè és el d'un lluitador de resistència, fins i tot abans que el nazisme arribés al poder el 1933, tal com entenem des de les primeres pàgines: "Tenia el deure de fer alguna cosa contra aquests assetjadors. Era hora d'anar-hi".

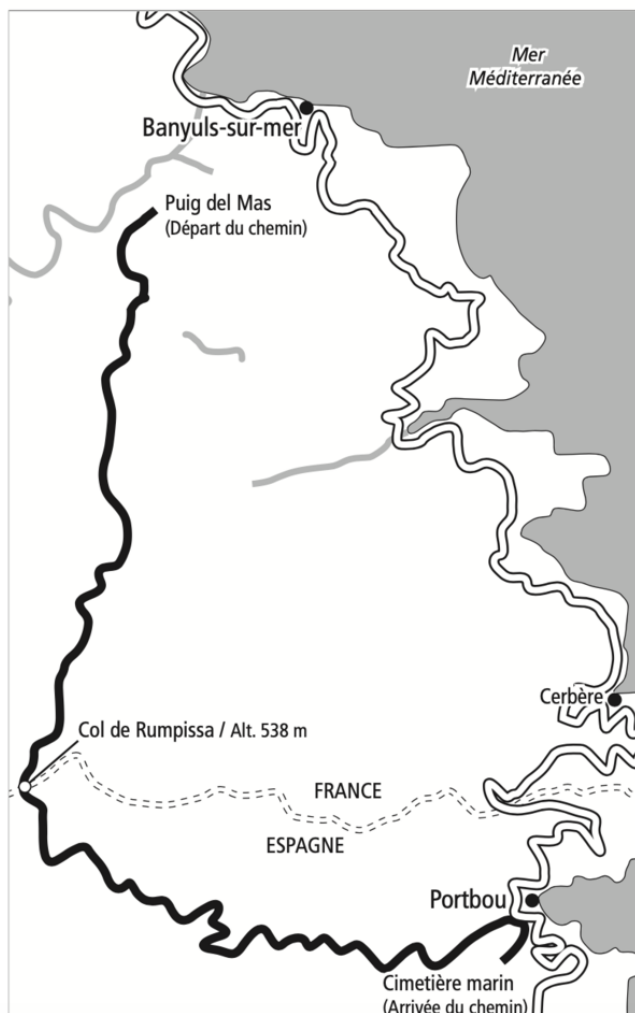
De sobte, ja no era el paral·lelisme cara a cara, per a aquells que volen actuar en el present, entre els crims dels botxins i el patiment de les víctimes. Hi havia hagut una alternativa: dir que no i actuar en conseqüència. El pes de la tragèdia va quedar finalment alliberat d'un llegat d'impotència. L'ona de xoc del llibre va ser la rehabilitació de la resistència alemanya, de la resistència a nivell d'individus, sense sectarisme ni ceguesa partidista, que, en aquest cas, d'una esquerra antifeixista radicalment democràtica i ferotment independent. El d'activistes, molts d'ells jueus, que van entendre-ho des de poc i van optar per afrontar-ho. Això també d'una esquerra radical lúcida sobre l'estalinisme, les seves impostures i els seus crims.

Amb el seu marit Hans, Lisa Fittko era l'ànima d'una xarxa clandestina que organitzava, des de Banyuls, entre setembre de 1940 i abril de 1941, la fugida a Espanya de més d'un centenar de persones perseguides per aquest camí que Walter Benjamin va ser el primer a demanar al seu costat. . En permetre recordar aquest camí, el seu llibre l'ha transformat en un itinerari de memòria activa de la catàstrofe europea, que ens recorda que les fronteres es creuen i els exiliats són benvinguts. Ja no és un passat mort, sinó un passat present.

Amb aquest esperit, Lisa Fittko va acollir, el 1986, la Creu Federal del Mèrit, de primera classe, una de les decoracions alemanyes més importants amb què el president Richard von Weizsäcker va voler distingir-la. Escrita "en nom de la resistència alemanya", la seva carta d'agraïment tanca el seu segon llibre publicat el 1992, un relat dels set anys d'exili i deambulació que van precedir la seva estada en català. Quaranta-vuit anys després d'haver estat despallada de la seva nacionalitat, el 1938, pel règim nacionalsocialista, lamenta que "el paper real de la Resistència encara no forma part de la consciència alemanya" perquè, insisteix, per a aquest reconeixement és decisiu perquè "la nova generació pugui creure en si mateixa i en el seu futur".

Le tracé du Chemin Walter Benjamin

Le Chemin Walter Benjamin fait près de quinze kilomètres. Son dénivelé cumulé positif est de 754 m. Un marcheur en bonne condition physique le fait sans difficultés en quatre heures et demie. Ce n'était pas le cas de Walter Benjamin qui, l'empruntant pour fuir le nazisme, mit près de onze heures à atteindre Portbou.

La carte du chemin Walter Benjamin

Juntament amb la notorietat pòstuma de l'obra de Benjamin, l'èxit dels records de Lisa Fittko també va conduir a la reapropiació d'aquesta història per part de l'Espanya i Catalunya del franquisme. Actualment, Portbou, aquesta petita ciutat costanera i ferroviària que va resultar ser un sinistre punt mort per Walter Benjamin, que el va portar a suïcidar-se, viu en comunió amb la seva memòria. Un centre cultural porta el seu nom –com a qualsevol altre lloc de Perpinyà–; la dirigeix una fundació sense ànim de lucre, anomenada Angelus Novus després del quadre de Paul Klee que posseïa el filòsof; s'hi celebra una "Walter Benjamin Summer School" des del 2014; i, sobretot, un memorial excepcional li ret un homenatge al voltant del petit cementiri suspès sobre el Mediterrani on va ser enterrat el dissabte 28 de setembre de 1940.

Amb el títol de "Passatges", que es fa ressò de l'immens llibre de Benjamin, del qual el París del segle XIX és el pati i el descobriment, aquesta obra de l'artista israelià Dani Karavan es submergeix al mar al lloc precís d'un remolí incessant. Es va inaugurar el 15 de maig de 1994 amb la presència de Lisa Fittko i del president de la Generalitat de Catalunya, Jordi Pujol. Set anys més tard, el gener del 2001, un discret discret, sense ambició artística, li va fer ressò a l'altra banda de la frontera, a Banyuls, més precisament al barri del Puig del Mas, punt de partida de la pista d'escapament. "Va ser obvi": escrivint aquestes paraules senzilles que demostren el seu compromís, saluda la memòria dels resistents Hans i Lisa Fittko. Aleshores encara vivia. Per desgràcia, morta el 12 de març del 2005 a Chicago a l'edat de 95 anys, no va poder presenciar la inauguració, el maig del 2007, de la ruta de senderisme que avui porta el nom de Walter Benjamin però que, de vegades sota terra, s'anomenava "ruta" F ". F com Fittko.

La decisió de tornar a publicar, trenta-cinc anys després de la seva primera edició alemanya, *Le chemin des Pyrénées* sota el signe del «Chemin Walter Benjamin» que va donar a llum, és per tant una manera d'explicar l'actualitat d'aquesta història de resistència. com es podria convocar un record en el moment del perill. Aquest gest editorial no erigeix cap monument, ni commemora ni celebra: és un acte de compromís. La seva temporalitat no és la d'un passat passat, sinó d'un passat ple de present. Per tant, és aconsellable llegir aquest llibre a la manera del propi Benjamin, intel·lectual, més mocador i espigolador, lliurant-se a totes les ressonàncies, línies de vol i imatges de pensament que introdueixen una política sensible. O el contrari de la indiferència.

Estrangers, migrants, refugiats, sol·licitants d'asil; centres de detenció, camps d'allotjament, indocumentats, regularització, permís de residència; assistència a la residència, dret de residència, dret a tenir drets, marxa solidària; repressió de l'hospitalitat, criminalització de l'hospitalitat, persecució dels treballadors de l'hospital, ideals de fraternitat; pàtries, fronteres, identitats, sense pàtria ni frontera, apàtrida, exiliat, refugi; identitat nacional, privació de nacionalitat, expulsions, xenofòbia, racisme, discriminació ...

La làpida del cementiri de Portbou amb la famosa frase de Walter Benjamin:

"No hi ha cap document de cultura que no sigui també un document de barbàrie".

Tantes paraules que aquí tenen sentit i xoquen, apareixen mentre caminem amb Lisa Fittko. Ens acompanyen com una constel·lació per sobre dels nostres caps, per fer servir una intuïció de Benjamin Walker al seu "diari parisenc", de l'11 de febrer de 1930: "Sentia mentre caminava els meus pensaments saltant com un calidoscopi, a cada una no una constel·lació nova; els elements antics desapareixen, els altres es precipiten; molts trucs, si un d'ells persisteix, s'anomena "una frase". "

El mateix, en les seves famoses tesis del 1940, deia que ser un historiador veritable no significa descriure el passat tal com era, sinó saber reconèixer-lo. En definitiva, doneu-li la benvinguda. Agafeu-lo el més aviat possible, com si la nostra salvació en depengués. Aquesta és la tesi VI de Sobre el concepte de la història: "El coneixement del passat més aviat s'assemblaria a l'acte pel qual un home en el moment d'un perill sobtat es presenta amb un record que el salva. "

El camí de Walter Benjamin és aquella memòria que ens salva: de la impotència i la renúncia davant l'odi que s'amaga i que tem aquesta ruïna.

> Aquest llibre va rebre el Premi Especial Walter Benjamin 2020 atorgat per l'Associació del Premi Europeu Walter Benjamin.

<https://blogs.mediapart.fr/edwy-plenel/blog/030920/sur-le-chemin-walter-benjamin-avec-lisa-fittko>

Mais la réédition de ce *Chemin de Walter Benjamin* dans la traduction de Léa Marcou ne serait-elle pas l'occasion de changer de perspective et d'accorder une attention plus grande à celle qui fut la guide et l'organisatrice de ces passages clandestins, Lisa Fittko ? Ce sont ses souvenirs, d'une grande franchise et d'une grande fraîcheur, que nous lisons avec admiration, et le destin si symbolique de Benjamin ne doit pas faire négliger les destinées des autres émigrés. Lisa Fittko, avec un grand sens du concret et une sorte d'humour, retrouve l'atmosphère du beau roman *Transit* d'Anna Seghers, tous ces réfugiés qui cherchent désespérément à quitter la France qui les a abandonnés, pour une destination qui leur garantisse au moins la vie sauve, la liberté, qui leur offre au moins une chance de survie. Il serait dommage que cette figure si vivante fût reléguée au second plan par celle de Benjamin.

Lisa Fittko, née Elisabeth Ekstein en 1909 dans une ville d'Autriche-Hongrie, passe son enfance à Vienne ; en 1922, la famille s'installe à Berlin. La jeune fille milite dans les rangs de la gauche radicale, lutte contre le nazisme et doit émigrer en 1933, d'abord à Prague où elle rencontre son futur époux, Hans, puis en Suisse, en Hollande, en Tchécoslovaquie. Habitué à la clandestinité, ils finissent par demeurer en France où ils se trouvent quand notre pays est envahi. Dès septembre 1939, suspecte car allemande – peu importe qu'elle ait milité contre le nazisme –, elle est envoyée en mai 1940 au camp pour femmes de Gurs, dans les Pyrénées-Atlantiques. La description concrète de la vie humiliante du camp de Gurs fait partie des passages les plus forts de ces mémoires, pleins d'empathie et de lucidité. Elle parvient à quitter le camp en profitant de la confusion de juin 1940 et s'installe à Marseille pour tenter de quitter la France avec son mari, puis à Port-Vendres.

L'itinéraire vers l'Espagne fourni par le maire de Banyuls, l'arrivée inopinée de Benjamin, la terrible journée du 26 septembre, le suicide, le succès par la suite de la « filière Fittko » jusqu'en avril 1941, tout cela mérite d'être rappelé. En octobre 1941, les époux Fittko obtinrent des visas pour Cuba, et s'installèrent ensuite à Chicago.

Edwy Plenel a souhaité souligner à la fois l'actualité et le caractère symbolique de ce « chemin » à l'heure où l'extrême droite affirme sa présence dans la région : il reprend ainsi l'idée benjaminienne d'une actualité du passé, d'une demande qu'il nous adresse, d'une attente en souffrance à laquelle il appartient à chaque génération de répondre. Benjamin, par sa vision mystérieuse et radicale de l'histoire, « à rebrousse-poil », a voulu remettre en question les certitudes des socialistes et des communistes d'alors, leur conception de l'histoire positiviste et optimiste. Qui les empêchait de voir la catastrophe.